

Tweemaandelijke uitgave Protestantse Gemeente Wassenaar • nr. 33 • augustus/september '17 • www.pkn-wassenaar.nl

In dit nummer

Pagina 2:

Promenadeconcerten

In de zomer is er elke zaterdagmiddag een kort concert in de Dorpskerk met goed in het gehoor liggende klassieke muziek.

Pagina 4

Nieuw gezicht

Edwin van Dongen is de opvolger van Lida Keukenmeester op het kerkelijk bureau. "We zijn uitvoerend en adviserend."

Pagina 5

Elzasreis

In het weekend van Hemelvaart bracht een groep jongeren van de kerk een bezoek aan de Elzas, waar tal van activiteiten op het programma stonden.

Pagina 6:

In het spoor van Luther

Een groep van 21 gemeentelieden bracht een bezoek aan de Luthertentoonstelling in Duitsland. Een verslag.

Pagina 7:

Maagdenroof

Dick den Ouden reconstrueert de geschiedenis van een geschaakte maagd, waaraan ooit een kerkraam in de Dorpskerk was gewijd.

DE VOGELS EN DE BOMEN

Willem Barnhard

De bloemen en de heesters als sluiers van een bruid breiden het vuur des geestes over de aarde uit.

Zij bloeien zo uitbundig, zij zingen overluud als was hun bloed oneindig, hun lied onsterfelijk.

Uit: *Het Nieuwe Liedboek*, lied 979, vers 8 en 9

Zomerse meditatie over Eli en Samuël

De grandeur van priester Eli

In de zomer van 2016 exposeerde de Groningse kunstenaar Egbert Modderman (1989) in de Martinikerk in Groningen. In de avonddiensten in de Dorpskerk op 9 en 16 juli stonden twee van zijn schilderijen centraal. Een groepje kerkgangers onder leiding van Deodaat van der Boon bereidde de avonddienst van 9 juli voor aan de hand van het schilderij Eli van Egbert Modderman. Wat viel hen op?

Door Deodaat van der Boon

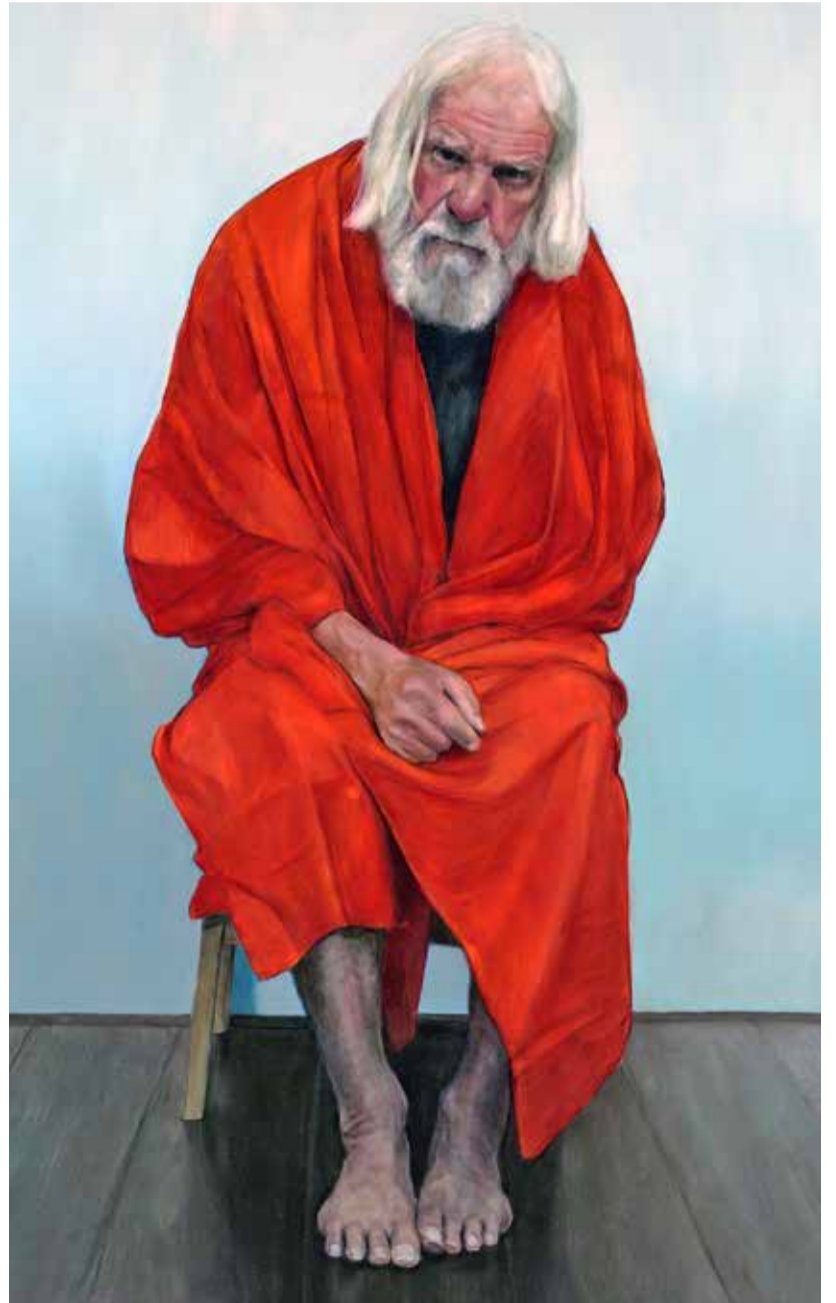
We zien: een oude man. Zijn in het oog springende rode mantel lijkt een naakt, ziek, kwetsbaar en oud lijf te verhullen. Kijk maar eens naar de benen: hij heeft maar vier tenen per voet. De man zit ineengedoken op een kruk, tegen een neutrale achtergrond. We vragen ons af: wil deze achtergrond hem weghalen uit zijn geschiedenis en context en hem daarmee van alle tijden – ook de ónze – maken? De blik van de man wekt bij ons het vermoeden dat hij uitgeblust is, verdriet heeft, zich mislukt voelt. Maar ondanks zijn naar binnen gerichte blik, ziet hij tóch; maar wie of wat hij ziet? We weten het niet.

Wanneer we verder naar de oude man kijken, zien we dat er maar één (onder) arm en hand zichtbaar is. Die éne hand vormt het centrum van het schilderij. De linkerschouder hangt af en we moeten maar raden waar de linkerarm gebleven is. De ruimte waar de arm en de hand zouden kunnen zitten onder de mantel, lijkt leeg.

Samuël en Eli

Na deze inventarisatie gaan de gespreksdeelnemers I Samuël 1 t/m 4 lezen. Er komt een stevig gesprek op gang. Het valt de mensen op dat de eerste vier hoofdstukken van I Samuël vooral de jonge profeet Samuël introduceren. Hoe Samuël – als wonder en nieuw ingezet begin – wordt geboren en naderhand zijn religieuze opvoeding geniet onder leiding van Eli.

>> Lees verder op pagina 3

Egbert Modderman: Eli

Bezoek aan de koptische kerk

Elke zondagochtend tussen 9.00 en 12.00 uur wordt in de orthodox-koptische kerk St. Marcus in Den Haag, in het deftige Benoordenhout aan de Van Akenstraat, een dienst gehouden. Voor aanvang van de dienst wacht de priester, in zwart gewaad met een dopje als hoofddekkel, vriendelijk lachend, de gelovigen op, die op hun beurt zijn hand kussen. Gemeentelid Conny Koets ging op bezoek en bracht verslag uit.

>> Lees verder op pagina 3

Colofon

Dit informatieblad is een uitgave van de Protestantse Gemeente Wassenaar en verschijnt eenmaal per twee maanden.

Oplage:
1.650 exemplaren

Redactieadres:
Protestantse Gemeente Wassenaar
Kerkelijk bureau
Schoolstraat 4
2242 KH Wassenaar
gemeentenieuws@pkn-wassenaar.nl
www.pkn-wassenaar.nl
(070) 511 40 68

Openingstijden kerkelijk bureau:
Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag
van 9.00-12.00 uur

Rekeningnummers:
NL50 FVLB 0699 8411 19
t.n.v. Protestantse Gemeente te
Wassenaar (kerkelijke bijdrage en
collectebonnen)

NL95 RABO 0128 0850 02
t.n.v. Diaconie Protestantse Gemeente
Wassenaar (diaconale giften en giften
kerkwebradio)

NL57 FVLB 0635 8167 25
t.n.v. Protestantse Gemeente Wassenaar
inzake kerkblad voor een vrijwillige
bijdrage

Redactie en redactieraad:
Nelleke van Duijn, Henk Hogewoning
(eindredactie), Rick van Keulen, Jilles de
Klerk, Marianne Mewissen en Kees Mos

Redactionele ondersteuning:
Ellen van der Vis

Post voor de redactie:
gemeentenieuws@pkn-wassenaar.nl
of per post naar het kerkelijk bureau
(zie boven)

Realisatie en druk:
Station Drukwerk, Katwijk

(advertenties)

Nils Holger Moormann *Bookinist* bij Haasnoot interieurs in Wassenaar.

haasnoot interieurs
Langstraat 29 Wassenaar / haasnoot.com

Beveiligingen
deskundig & betrouwbaar

Van Zuylen van Nijeveltstraat 244/246, 2242 LL Wassenaar

I-ami BV

- Beveiliging
- Data
- Electrotechniek
- Telecom
- EIB systemen

www.i-ami.nl **070-511 67 38**

Wekelijkse en maandelijkse activiteiten

	Activiteit	Locatie	Contactpersoon
Maandagavond Wekelijks	Cantorij, 19.30-21.30 uur	Kievietkerk	mw A. Jansen-Kot T (0252) 222 259
Dinsdagochtend Wekelijks	Openstelling kerk, 10.30-12.30 uur	Dorpskerk/Stiltecentrum	mw K. Taal T (070) 511 12 49
Woensdagochtend Wekelijks	Ochtendgebed, 10.00 uur	Kievietkerk	mw Sh. Keilholz T (070) 517 52 09
Woensdagmiddag September t/m mei 1x per twee weken*	Altijd Welkom, 14.30-16.30 uur	Messiaskerk	mw G. van Kesteren T (070) 514 46 33
Woensdagavond Wekelijks	Cantorij, 20.00-22.00 uur	Dorpskerk	R. Jansen T (0252) 222 259
Woensdagavond Wekelijks	Cantorij, 20.00 uur	Messiaskerk	C. van Delft T (071) 401 24 20
Vrijdagochtend 2e vrijdag van de maand	Zangmorgen, 10.30-11.30 uur	Van Ommerenpark	mw N. van Duijn T (070) 511 62 15
Vrijdagmiddag Wekelijks	Viering, 16.00 uur	Duinsteede	mw H. Postma T (070) 754 33 33
Vrijdagavond Wekelijks	Weeksluiting, 19.00 uur	Sophieke Huis/Theaterzaal	ds. J.A.D. van der Boon T (070) 517 11 48
Vrijdagavond Wekelijks*	Rejoice, 19.30-20.30 uur	Messiaskerk	J. van den Akker T (070) 517 97 90

* Zie voor de data het programmaboekje en/of de website www.pkn-wassenaar.nl

Bijzondere activiteiten

	Activiteit	Locatie	Contactpersoon
Zaterdagen 5 t/m 19 augustus	Openstelling kerk, 13.00-16.00 uur	Dorpskerk	Stichting Monument Dorpskerk
Zaterdagen 5 t/m 19 augustus	Promenadeconcert, 16.00-16.30 uur	Dorpskerk	Commissie Kerkconcerten
Woensdag 9 augustus	Kerkcafé, 11.15-12.45 uur	Kievietkerk	Els Koek E.e.koek@koek-mudde.nl
Zaterdag 9 september	Open Monumentendag	Dorpskerk, Kievietkerk en Messiaskerk	
Woensdag 13 september	Kerk en Israël, 14.00-15.30 uur	Messiaskerk	Elly Schipper T (070) 511 19 70
Zaterdag 23 september	Orgelconcert Gerben Mourik, 16.00 uur	Dorpskerk	Fenna Gunneman T (070) 511 06 74
Woensdag 27 september	Kerk en Israël, 14.00-15.30 uur	Messiaskerk	Elly Schipper T (070) 511 19 70

Promenadeconcerten in Dorpskerk

In de zomermaanden is iedereen van harte welkom in de Dorpskerk om te luisteren naar muziek tijdens de Promenadeconcerten. Het is op zaterdagen van 16.00 tot 16.30 uur en de toegang is vrij. Wel is er na afloop een opendeurcollecte om de concertreeks in stand te houden.

Door *Deka Wielenga*

Het blijft altijd een hele klus om musici te vinden die in de zomerperiode naar de Dorpskerk willen komen. "Ik wil graag, maar ja... ik ben die datum nét op vakantie." Toch lukt het elk jaar weer, mede doordat musici heel graag in onze Dorpskerk willen spelen of zingen: "Die akoestiek in jullie kerk... heerlijk om daar te musiceren!" De muziek valt voor het merendeel in de categorie: goed in het gehoor liggende, klassieke muziek.

Programma

De aftrap werd op 8 juli gedaan door de bij velen van u bekende Margo van Biezen, zang, samen met Freek Koster op het orgel. Daarna volgden de warme, melancholieke cello van Immanuel van IJzerlooy en Wendy Rijken met haar harp. Het Trio Wielenga brengt op 29 juli vrolijkheid met de Queen of Sheba en laat u even nadenken tijdens de droevige maar prachtige Joodse melodie van Schindler's List. Ook prachtig is de muziek van de vier muzikale meiden van het strijkkwartet Quattro Formaggio, dit keer met het Kwintenkwartet van Haydn. Maak even op de zaterdagmiddagen een half uurtje vrij om naar mooie muziek in onze onvolprezen Dorpskerk te luisteren!

Het programma tot en met 19 augustus is als volgt:

29 juli	Trio Wielenga, 2 dwarsfluiten, cello	Bach, Delibes, Pachelbel
5 augustus	Wendy Rijken, harp	Grandjany, Piazzolla, Gershwin
12 augustus	Quattro Formaggio, strijkkwartet	Haydn, Schubert
19 augustus	Marco van Lente, orgel	Bach, Liszt

Open Monumentendag in de Kievietkerk

In navolging van de Dorpskerk doet de Kievietkerk op 9 september voor het eerst mee aan Open Monumentendag. De kerk is op 24 september 1925 officieel in gebruik genomen. In 1911 werd gestart met de ontwikkeling van Park de Kieviet, waar een stuk grond ter beschikking werd gesteld voor de bouw van een kerk. Architect Joh. Mutters jr. maakte de tekeningen en dankzij de inspanningen van de heer W.A. Beelaerts van Blokland werden de plannen verwezenlijkt. Het logo van de kerk werd getekend door onze plaatselijke kunstenaar H.E. Roodenburg. De nieuwe preekstoel, de liturgische tafel en het doopvont werden in 1958 in gebruik genomen, naar een ontwerp van de Amsterdamse kunstenaar Nico Onkenhout. In 1963 leverde de firma Ahrend en Brunzema uit Leer (Duitsland) het orgel, dat door organist dr. H.L. Oussoren in gebruik werd genomen.

Bezoek aan de koptische kerk

Het bescheiden kerkje van de orthodox-koptische kerk St. Marcus in Den Haag, eertijds een katholieke kerk, zit al snel stampvol. Links zitten de mannen en rechts de vrouwen; allen prachtig gekleed, op zijn zondags. De vrouwen bedekken tijdens de dienst hun hoofd. Kleine doekjes, geborduurd of met een afbeelding van St. Marcus of de koptische paus, worden losjes op het hoofd gedragen.

Door Conny Koets

Ook tijdens de dienst komen er nog gelovigen naar binnen. De gebedige taal tijdens de dienst, die door de kopten 'liturgie' genoemd wordt, is normaal gesproken koptisch. Vanwege mijn aanwezigheid proclameert de voorganger echter de geloofsbelijdenis in het Nederlands, een hoogste gewaardeerde welkomstgeste. Met een glimlach en oogwenk van de priester aan mij gegeven en met eer en dank ontvangen.

Heilige der heilige

Voor in de kerk, door een schitterend geborduurd voorhangsel van de ruimte van samenkomst gescheiden, bevindt zich het heilige der heilige. Daar staat een hoge vierkante tafel, bedekt met een geborduurd wit kleed: het altaar, waarop diverse attributen liggen die bij de dienst gebruikt worden. Ik zie een crucifix, een in zilver gevatte Bijbel, kaarsen en een wierookvat. De dienst die ruim twee uur duurt, bestaat voor het grootste deel uit een ingewikkelde opvoering van rituelen. De priester, bijgestaan door twee oudere diakenen en een jonge leerling is voortdurend in de weer. Men loopt om het vierkante altaar heen, voorstellend de wereld met vier kwartieren. Je moet goed zijn ingevoerd, wil je foutloos meedoen aan de liturgie. Ieder heeft zijn eigen rol en alle vier de rollen passen feilloos bij elkaar. De priester en diakenen dragen witte, versierde pijen. Alleen de priester draagt onder deze pij zijn eigen zwarte lange gewaad, met traditioneel hoofddekse. Tijdens de liturgie draagt de priester een zilverkleurige mijter. Op het gevaar af oneerbiedig te zijn: het is net een ballet waarbij alle vier de solo's een prachtig geheel vormen. De gelovigen zingen zo nu en dan met de voorgangers de aangegeven gebeden en psalmen mee.

Wierook

Zo nu en dan loopt de priester de kerkzaal door en bewierookt de gemeente. Er wordt af en aan geknield, attributen en grond gekust, met drie gouden kaarsen gezwaaid. Ik kan er geen touw aan vastknopen en acht het jarenlange onderricht dat hier gegeven wordt over de betekenis van de rituelen geen overbodige luxe.

De orthodox-koptische kerk heeft geen vrouwelijke ambtsdragers. Er zijn rooms-katholieke gebruiken te herkennen, bijvoorbeeld de Mariaverering, maar men kent geen zaligen en heiligen. De dienst duurt ongeveer 120 minuten, waarvan 10 minuten gereserveerd is voor een preek door de voorganger. Deze vertelt mij na de dienst dat het onderwerp van de preek steeds de verbinding is tussen de Bijbelse voorschriften en het dagelijks leven van de gelovigen.

Na de dienst vindt in de kerk een gezamenlijke maaltijd plaats in het voorste deel van de kerk, terwijl in een zijkamer onderricht wordt gegeven aan diverse groepen jongeren. Binding is van groot belang voor deze geloofsgemeenschap. Men hecht veel waarde aan behoud van de oorspronkelijke leer en de daarbij horende levenswijze. Een jonge vrouw legt mij uit dat het de kracht is van deze kerk dat zij zich aan principes houdt. Op mijn vraag welke belangrijke voorschriften zij bedoelt, antwoordt zij dat vrouwen niet dezelfde taken kunnen hebben in de kerk, dat seks voor het huwelijk niet is toegestaan en dat van ouders verwacht wordt dat zij hun kinderen laten dopen en onderricht in geloofszaken laten ontvangen op de zondagschool. Als beloning en ter aanmoediging worden voor de kinderen regelmatig leuke uitjes georganiseerd, bijvoorbeeld een dagje Duinrell.

Menselijke vrijheid

Orthodox dient niet verward te worden met intolerant. Op kerkverlating reageert men weliswaar teleurgesteld en men zal er alles aan doen om door in gesprek te gaan de 'ziel' te behouden, maar men erkent de menselijke vrijheid. Nederlandse bekeerlingen tot dit geloof zie ik niet, hoewel er geen enkel bezwaar tegen interculturele huwelijken is. Het merendeel van de mensen spreekt vloeiend Nederlands. Op de uitnodiging om nog eens binnen te komen en nadere vragen te stellen, wil ik wel ingaan. Het is verrijkend zo'n intercultureel bezoek aan geloofsgenoten.

Profiel 'Nederlandse' kopten

In Nederland wonen ongeveer 40.000 Egyptenaren, waarvan er 12.000 koptische christenen zijn. Deze verhouding, ruim 25 procent christen, is ruimer dan in Egypte, waar ongeveer 10 procent van de bevolking christen is. Het merendeel van de koptische christenen in Nederland is om economische redenen geëmigreerd. De gemeenschap heeft weinig waardering voor de islam, hoewel er op individuele basis zeker vriendschappen zijn tussen moslims en christenen uit Egypte. Contacten tussen moskeeën en koptische kerken zijn er in Nederland niet. Het is bekend: christenen hebben het heel moeilijk in Egypte. Zij worden als tweederangsburgers gezien en gediscrimineerd. Door de koptische gemeenschap in Nederland worden de broeders en zusters in Egypte op allerlei manieren gesteund, zoals men dat ook doet met andere christelijke gemeenschappen in het Midden-Oosten, zoals in Syrië.

>> Vervolg van pagina 1

Zomerse meditatie over Eli en Samuël

In het verhaal over Samuël is de geschiedenis van Eli verweven. Hij maakt een aaneenschakeling van grote drama's mee: de gecorrumpeerde religieuze praktijk rond het heiligdom in Silo, het verstoorte contact met zijn beide zonen, de dood van zijn zonen, de toorn van God over de ontrouw van Israël, de machteloze verantwoordelijkheid van Eli daarvoor en tenslotte wordt genoemd als grootste drama: het verlies van de Ark van het Verbond, die wordt buitgemaakt door de Filistijnen.

Te korte armen

De groep ontdekt, met een variatie op de tekst: Eli's armen zijn te kort om het werk waarvoor hij gesteld is te doen. Verklaart dit de afwezigheid van zijn linkerarm? Interessant is om dit in I Samuël 2: 31 na te lezen, maar vergelijk de letterlijke Statenvertaling dan vooral met de NBG-gemankeerde interpretatie uit 2004/2007.

Het stoort de groep werkelijk (en niet voor de eerste keer) dat de keiharde taal in het Oude Testament gebruikt wordt om misstanden te verklaren en af te straffen.

Zó willen wij in 2017 God niet meer ter sprake brengen!

Het schilderij van Modderman heeft zeer geholpen de ontroerend ándere kant van het leven van Eli onder ogen te komen: zijn krachtige rechterhand: centraal in het schilderij. Daardoor zie je – naast alle misère uit het leven van Eli – óók zijn grandeur.

Geheim van de Eeuwige

De grandeur in het leven van Eli bestaat daarin dat hij het is die de jonge Samuël inwijdt in het geheim van de Eeuwige. De Eeuwige die Samuël tot zijn dienst roept. Eli is het die de jonge profeet Samuël op de benen zet. Samuël die een paar hoofdstukken later David tot koning zalft. David die ervoor zorgt dat de Ark van het Verbond terugkomt in Israël en naar Jeruzalem wordt gebracht. Dat geeft te denken – hoe herkenbaar het is dat wat bij jou op op het ene terrein van je leven volkomen de mist is ingegaan, op een ander vlak je kracht kan zijn geweest. Eli valt – zoals ieder mens – niet samen met de optelsom van zijn gebreken.

VAN EDE

INTERNATIONAL MOVING

VERLENGDE HOGE KLEI 60 - WASSENAAR - HOLLAND

WWW.VANEDE.COM - T.(070) 511 34 26

STERK IN VERHUIZEN.

SINDS 1923

Edwin van Dongen nieuw gezicht op het kerkelijk bureau

"Deze baan geeft me veel energie"

Edwin van Dongen straalt rust uit. Hij luistert voordat hij weloverwogen zijn woorden kiest. Hij is formeel gekleed zoals je van een oud-bankier met een lange carrière in de financiële sector verwacht. Zijn laatste functie was Senior Private Banker bij een gerenommeerde, gespecialiseerde bank. De laatste tien jaar van zijn werkzame leven wil hij inhoud geven aan een voor hem totaal andere baan op het kerkelijk bureau.

Door John Mewissen

Voor Edwin van Dongen is het uniek om te werken in Wassenaar, de plaats waar hij van zeer jong af aan getogen is. En zijn vrouw is blij dat hij dicht bij huis blijft werken. De vele nieuwe contacten die hij via het kerkelijk bureau opdoet, daar geniet hij enorm van. Toen hij hoorde dat de functie beschikbaar zou komen, was er geen moment van aarzeling om te solliciteren bij de kerkelijke organisatie. Voor hem niet onbekend omdat hij acht jaar lang respectievelijk ouderling en kerkvoogd was verbonden aan de Dorpskerk.

Veelomvattend

Toen hield hij zich vooral bezig met de Actie Kerkbalans. In zijn nieuwe func-

Edwin van Dongen: "We kunnen best wat hulp gebruiken"

tie moet hij er zijn voor de Protestantse Gemeente Wassenaar als geheel. In de korte periode waarin hij zich inwerkt, blijkt het werk nog veelomvattender te

zijn dan hij dacht. De gesprekken die hij op het bureau voert, zijn vluchtiger en informeler dan de spreekkamer gesprekken die hij bij de bank voerde. De mensen lopen gemakkelijk binnen voor een praatje of een korte vraag. Daarbij komt het goed van pas dat Edwin kan luisteren en dat hij oplossingsgericht en service-minded is. Hij ziet het kerkelijk bureau als een uitvoerend en adviserend orgaan, in nauwe samenwerking met het college van kerkrentmeesters. Edwin wil vanwege de efficiëntie doorgaan op de door zijn voorganger Lida Keukenmeester ingeslagen weg van automatisering. Er zijn nog geen plannen,

maar misschien zou op termijn samenwerken met een andere PKN-organisatie synergie kunnen opleveren. Weten waar alles is opgeborgen in de dozen en dossiermappen die een hele wand in beslag nemen: hij heeft bewondering voor de medewerkers op het bureau die snel hun weg vinden in de talloze dossiers. De geschiedenis op het kerkelijk bureau gaat jaren terug. Het archief bevat verslagleggingen van huwelijken, doop en overlijden. Het bureau is helaas ook een verzamelplaats van alles wat de vele werkers in de kerk niet meer thuis willen bewaren, waarschijnlijk is er veel in het archief meerdere malen aanwezig.

(advertenties)

ALLE AANDACHT
VOOR AFSCHEID
NAAR WENS EN
HERINNERING

EDWARD KARDOL

Oostdorperweg 151
2242 NJ Wassenaar
☎ 070 514 61 00

info@omen-uitvaartzorg.nl
www.omen-uitvaartzorg.nl

FACILITEITEN VOOR HET VERZORGEN VAN:

- UITVAARTEN
- OVERLEDENEN
- OPBARINGEN
- CONDOLEANCES
- AFSCHEIDSBIJEENKOMSTEN
- MEMORIALS

INFORMATIEPUNT VOOR HET:

- BESPREKEN VAN UITVAARTEN
- REGISTREREN VAN UITVAARTWENSEN
- DEPOSITO EN UITVAARTVERZEKERINGEN
- GEDENKTEKENS - URNEN - SIERADEN
- UITVAARTKISTEN

Diaconia

Diaconale zondag

Op zondag 24 september is er een gezamenlijke dienst in de Dorpskerk. Deze kerkdienst wordt voorbereid door de diaconen van de Protestantse Gemeente Wassenaar. Maar niet alleen binnen de diaconie wordt voorwerk gedaan. De leiding en de kinderen van de nevendiensten in de drie wijken gaan twee weken van tevoren aan de slag met het thema 'honger' en de jongeren zullen zich in één bijeenkomst op de dienst voorbereiden door na te denken en aan de slag te gaan met het thema 'gevangenen en gevangen zijn'.

Zorg voor de naaste

Het thema van de dienst, waaraan op verzoek van de diaconie de gezamenlijke cantorijen onder leiding van Rijk Jansen hun medewerking verlenen, is ontleend aan Matteüs 25: 35-40. Bij de eerste voorbereiding in de diaconie werd dit Bijbelfragment kort samengevat in de woorden: 'Wij noemen ons christenen. Wanneer je wilt weten wie Christus is, dan kun je God én Christus ontmoeten in de ontmoeting mét en de zorg vóór je naaste.'

Jongeren

Tijdens de dienst zullen de kinderen van de nevendiensten en de jongeren uit onze gemeente laten zien wat zij hebben gehoord en gemaakt terwijl zij nadachten over hun thema. Tijdens de dienst zullen de drie predikanten ieder met één groep werkzaam zijn: in de kerkdienst (in de kerk), in de kindernevendienst (in de Koorruïne) en met de jongeren (in Sjalom). We verheugen ons op een heel goed voorbereide en enthousiaste dienst met een actueel thema.

Kunnen vrijwilligers een helpende hand bieden? Edwin: "Ja, zeker gezien het feit dat we uren hebben ingeleverd, zal het in de nabije toekomst zelfs noodzakelijk worden. Maar je moet wel op hen kunnen rekenen. Vrijwillig is niet vrijblijvend. Maar wij zouden best wel wat hulp kunnen gebruiken."

Valkuil

"Deze baan geeft me veel energie," vervolgt Edwin. "Ik ben me alleen wel bewust van mijn eigen valkuil. Ik wil te snel alles tegelijk aanpakken. Maar pas wanneer je goed bent ingewerkt, kun je zeggen: dat wil ik anders." De meeste contacten tot nu toe zijn gere-

lateerd aan de begraafplaats. Edwin: "De aandacht richt zich op de bedrijfsmatige kant, maar ook op het esthetische aspect. Het kerkelijk erf moet er goed uitzien. De bestrijding van het onkruid vormt een probleem want er mogen – terecht – geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt worden. We proberen nu met stoom de wildgroei onder controle te krijgen. Interessant zijn de ontwikkelingen dat er meer gecremeerd wordt en dat families niet meer voor jaren willen doorbetalen voor een graf. Over een mogelijk ander beleid mag het college van kerkrentmeesters zijn visie geven, wij zijn immers alleen uitvoerend."

Subsidie voor de Dorpskerk

De provincie Zuid-Holland heeft subsidie gegeven voor de vervanging van de roestende brugstaven en het vernieuwen van het lood van de glas-in-loodramen in de Dorpskerk. Ook het schilderen van het achttiende-eeuwse Hinsz-van Dam-orgel kan hiervan worden bekostigd. Het gaat om een bedrag van ongeveer 165.000 euro. Dit bedrag wordt nog aangevuld met toegezegde bedragen van onder andere de Stichting Monument Dorpskerk. De totale kosten van het project zijn begroot op 386.000 euro. Er resteert op dit moment nog een bedrag van 131.000 euro waarvoor financiering wordt gezocht.

Ook gemeenteleden kunnen helpen: door het kopen van een raampje. Een raampje kost 25 euro. Een gift van één raampje is even waardevol als een gift van een heel raam van achthonderd raampjes. Met kleine en grote giften kunnen we de klus klaren! Het kerkelijk bureau kan meer informatie geven, ook over de mogelijkheden van belastingvoordelen.

Jongeren naar de Elzas

Van 25 tot en met 28 mei was een groep jongeren naar de Elzas. Ze bezochten het Albert Schweizerhuis in Gunsbach, bekeken het Isenheimer-altaar in Colmar en werden stil van het voormalige concentratiekamp Natzweiler. Vanwege het mooie weer konden ze daarna een verfrissende duik nemen, waarna de barbecue werd aangestoken. Volgend jaar van 10 tot en met 13 mei is er opnieuw een jongerenreis. Mogelijk dan naar Nice.

Uitstapje naar de Utrechtse Luthertentoonstelling

Om alvast in de agenda te noteren: een gezamenlijk uitstapje naar Utrecht met bezoek aan de Luthertentoonstelling in het museum Catharijne Convent. Het plan is om op zondag 24 september, na de gemeenschappelijke dienst in de Dorpskerk, met iedereen die geïnteresseerd is, per bus van de Berkhei te vertrekken naar Utrecht. Hoofdmoot van het uitstapje is een bezoek aan de Luthertentoonstelling die dan net geopend is. Na een gemeenschappelijke inleiding kan iedereen in eigen tempo de expositie bekijken. Daarna is er

tijd om op eigen gelegenheid het centrum te verkennen of een rondje om de Dom te maken, met bezichtiging van de Domkerk. Omstreeks 19.00 uur zijn we terug in Wassenaar. De kosten per deelnemer (bus, lunch, inleiding in het museum) worden geschat op 25 euro per persoon. De excursie is een activiteit in het kader van het Leerhuis: samen leren en discussiëren en genieten van (nieuwe) gesprekken. De organisatie is in handen van Jan Bruinsma, Sheila Keilholz en John Mewissen.

Uit het moderamen | Hans van Kesteren Veelbelovende start

De nieuwe gemeenschappelijke kerkenraad is tot de zomer acht keer bij elkaar geweest. Eenmaal in januari hebben we een zaterdagochtend gewijd aan het elkaar beter leren kennen en een eerste uitwisseling van gedachten over de beleidsplannen van de commissies. De overige zeven keren speelden zich af op de laatste dinsdagavond van iedere maand. Het waren intensieve avonden met een volle agenda, gekenmerkt door het zoeken naar een werkwijze die recht doet aan alle aanwezigen. Het was ook een periode van aftasten en samen op zoek gaan naar wat het opgaan in één kerkenraad betekent, vooral met het oog op de toekomst van onze kerk.

De kerkenraad heeft zich onder andere beziggehouden met de volgende zaken:

- 1) Beleidsplannen, begrotingen en jaarrekeningen van de kerkrentmeesters en diakenen
- 2) Conceptbeleidsplannen van de commissies Leerhuis, Eredienst, Kerk en Samenleving en Communicatie
- 3) Aanbevelingen van de werkgroep Pastoraat en verzoek voor uitstel van het emeritaat van ds. N.K. Mos

Predikantsplaatsen

De belangrijkste uitkomst van het werk van de werkgroep Pastoraat is dat de kerkenraad haar voorstel heeft overgenomen om 0,4 predikantsplaatsen specifiek toe te wijzen aan iedere wijk voor pastorale taken en twee erediensten per maand. Dit doet recht aan de behoefte van iedere wijkgemeente om haar eigen identiteit te handhaven. Het moderamen van de kerkenraad heeft als vervolg hierop het college van kerkrentmeesters verzocht om de financiële haalbaarheid te onderzoeken van dit model. De kerkrentmeesters zullen daar in augustus een advies over uitbrengen aan de kerkenraad. Als dit advies positief is, dan zal de kerkenraad zich in september buigen over het verzoek van de wijkraad van de Messiaskerk om ds. N.K. Mos aan te wijzen als wijkpredikant in deeltijd voor de komende jaren.

Vier commissies

Tot slot heeft de kerkenraad zich beziggehouden met de conceptbeleidsnota's van de vier commissies. Nu de commissies de reactie van de kerkenraad ontvangen hebben, bereiden zij een zaterdagochtendsessie voor in september om het beleid verder aan te scherpen en concrete keuzes te maken voor het bedenken van een gemeenschappelijke aanpak met behoud van bewegingsvrijheid van iedere wijk. In de activiteitengids die na de zomer verschijnt, is de beoogde integratie slechts beperkt zichtbaar. Dit is een bewuste keuze omdat de kerkenraad het belangrijk vindt om de integratie van gemeenschappelijke activiteiten zorgvuldig te overwegen. Dat heeft tijd nodig.

Afsluitend kunnen we tevreden vaststellen dat de nieuwe kerkenraad een veelbelovende start heeft gemaakt en dat we goed op weg zijn naar een meer gezamenlijke realisering van onze visie en doelstellingen.

(advertenties)

De Horsten
uitvaartverzorging
WASSENAAR & VOORSCHOTEN

Een vertrouwd gezicht in Wassenaar & Voorschoten

Wanneer u in uw directe omgeving te maken krijgt met een overlijden, kunt u - 24 uur per dag - contact met ons opnemen

www.dehorstenuitvaartverzorging.nl
info@dehorstenuitvaartverzorging.nl

Wassenaar: tel. 070 - 514 43 45 (24 uur per dag)
Voorschoten: tel. 071 - 561 08 00 (24 uur per dag)

De Horsten Uitvaartverzorging, Postbus 1011, 2240 BA Wassenaar

Gemeenteleden in het spoor van Luther

Op de Wartburg in Duitsland is van 4 mei tot 5 november een bijzondere tentoonstelling van vijf eeuwen Duitse geschiedenis te zien. Aanleiding hiervoor is een grote Lutherherdenking later dit jaar. Hoe heeft Luthers gedachtegoed en vooral hoe heeft Luther als persoon zijn spoor getrokken in de vijf eeuwen na hem? Afgelopen maand bezochten 21 gemeenteleden onder leiding van Anneke Prins en ds. Kees Mos deze tentoonstelling tijdens een bijzondere Lutherreis.

Door Kees Mos

Wie de Wartburg nadert, raakt onder de indruk van de hoge ligging van het kasteel. Maar ook van de imposante verbouwingen die er – vooral in de negentiende eeuw – plaatsvonden toen de Duitse hereniging onder Bismarck in de Wartburg een dankbare icoon vond. Daar had Luther immers de Bijbel vertaald en met zijn Lutherbibel Duitsland een eenheidstaal geschonken. Zoals de Duitse hereniging onder Helmut Kohl een symbolische uitdrukking vond in de heropende Brandenburger Tor, zo presenteerde het Duitse keizerrijk de Wartburg als het begin van de nieuwe eenheidsstaat.

Vernietigende oorlog

De tentoonstelling maakt duidelijk dat Lutherherdenkingen door de eeuwen heen nooit vrijblijvend zijn geweest. De eerste grote Lutherherdenking in 1617 werd de opmaat naar de vernietigende dertigjarige burgeroorlog in Duitsland, waardoor

het land definitief in een protestants en een katholiek deel werd gescheiden en economisch meer dan een eeuw achter opraakte, ten opzichte van de rest van Europa.

De tweede grote Lutherherdenking in 1717 werd de aanzet tot een herbezinning op het verstarde kerkelijk leven in die dagen. Piëtistische stromingen in de lutherse kerk wezen op de spiritualiteit van waaruit Luther zijn hervormingen had doorgezet. Een componist als Johann Sebastian Bach keerde terug naar de persoonlijke geloofsbeleving van Luther. Het derde grote eeuwfeest in 1817, direct na de Napoleontische veroveringen en hervormingen, opende velen in Duitsland de ogen voor het feit dat de wereld van het Ancien Régime definitief voorbij was. Luther werd uitgeroepen tot volksheld en voorbeeld van moed en onverschrokkenheid. Gedurende de negentiende eeuw ontstond zo een ware cultus rond zijn persoon. Overal in het land verreesen standbeelden die duidelijk moesten maken dat hij een van de belangrijkste nationale leiders uit de Duitse geschiedenis was.

Vaderlandsliefde

Het vierde eeuwfeest in 1917 was het begin van een rampzalige ontwikkeling in de Duitse geschiedenis. Hoewel de festiviteiten in 1917 vanwege de oorlog met Engeland en Frankrijk beperkt bleven tot lokale herdenkingen, werd het politieke gedachtegoed van Luther in de pers en aan de universiteiten breed uitgemeten. Zo werden in die tijd de antisemitische

Ker kraam in de slotkapel te Wittenberg

geschriften van Luther herdrukt en voorgesteld als een voorbeeld van vaderlandsliefde. Direct na de oorlog kregen ze in het opkomend nationaal-socialisme van Hitler een nog prominentere plaats en werden ze op een verbijsterende manier in praktijk gebracht.

Op de tentoonstelling wordt uiteraard ook de vraag gesteld hoe het vijfde eeuwfeest zijn stempel op de komende tijd zal drukken. Duidelijk is dat Luther als volksheld heeft afgedaan. En Luther als inspiratiebron voor nationaal politiek handelen en denken is ook voorbij. Hoewel het altijd moeilijk is om in de

toekomst te kijken, kun je momenteel wel een groeiende belangstelling voor Luther als charismatisch leider en Europees hervormer waarnemen. Het moment waarop Luther zijn 95 stellingen op de deur van de slotkapel te Wittenberg slaat, wordt door velen in onze tijd herkend als het begin van het breken met de feodale traditie waarin menselijke en maatschappelijke verhoudingen op voorhand vastlagen. Uit de persoonlijke moed die Luther daarbij toonde, spreekt voor velen hoop: laten ook wij ons niet bij de bestaande situatie neerleggen.

Feest in de Messiaskerk

Op pinksterzondag (4 juni) vierde de Protestantse Gemeente Wassenaar gezamenlijk het 50-jarig bestaan van de Messiaskerk. Hieronder een impressie van de prachtige jubileumviering.

1

2

3

4

5

- 1 Voorafgaand aan de gezamenlijke kerkdienst werden bloemen binnengebracht door de Dorpskerk en de Kievietkerk
- 2 Geïntegreerd overleg na de dienst
- 3 Martha Zijlstra (zuster van Jaap) 'doopt' kunstwerk 'De Druppel'
- 4 Projectcantorij van de drie wijkkerken
- 5 Leerlingen van groep 5 en 6 van de Herenwegschool werkten mee aan de kinderexpositie over het thema Abraham

Geschiedenis van een kerkraam

De Wassenaarse maagdenroof

De ramen van de Dorpskerk zijn hard toe aan restauratie en daar is heel veel geld voor nodig. Een aantal ramen kan niet meer worden gerestaureerd omdat ze al lang zijn verdwenen. Aan een van die lang verdwenen ramen is een bijzondere geschiedenis verbonden, het schaken van een 13-jarig meisje.

Door Dick den Ouden

Dankzij bewaarde processtukken van het Hof van Holland, weten we vrij nauwkeurig wat zich op 21 september 1509 in Wassenaar afspeelde. Op die vrijdagmorgen begaf een Leids gezin, vader, moeder en dochter, zich per wagen naar de Wassenaarse Dorpskerk. De vader, Pieter Claesz. de Grebber, was een belangrijke man. Hij stamde uit een rijke regentenfamilie en was vele jaren schepen van Leiden. Hij was gehuwd met een vrouw uit eigen kring, Alyt van Tetrode. Zij kwam uit een bekende Leidse regentenfamilie met belangen in de bierbrouwerij en de lakennijverheid. En bij het echtpaar zat de dertienjarige dochter Catharina. Vader hield de teugels.

werden verbeurdverklaard. Vijf maanden na haar ontvoering keert Catharina terug naar haar ouders. Volgens Gerrit om haar ouders te overreden geen proces aan te spannen, volgens de ouders omdat Gerrit haar slecht behandelde.

In juni 1512 dient Gerrit van Raephorst een verzoek in bij het Hof van Holland om ontheffing van zijn verbanning en teruggave van zijn geconfisqueerde goederen. Het hof laat hem drie jaar wachten, maar op 15 juli 1515 komen de raadslieden met een uitspraak: de verbanning en verbeurdverklaring worden opgeheven, maar Gerrit krijgt alsnog een straf opgelegd wegens verkrachting: blootshoofds, in linnen gekleed en met een brandende kaars in de hand moet hij het Hof en de ouders van Catharina om vergiffenis smeken.

Raam

Maar de raadslieden willen ook recht doen aan de kerkelijke macht. Gerrit moet in de Wassenaarse Dorpskerk een glasraam laten plaatsen met daarin de tekst *Dit glas is alhier doen maecken uyt con-*

Waar zat het raam van het geschaakte meisje?

Gespannen boog

Ter hoogte van De Horsten kwam een onverwacht einde aan het idyllische tafereel. Vijf gewapende mannen, de edelman Gerrit van Raephorst met vier handlangers, dwongen de wagen tot stoppen. Met gespannen boog klommen zij op de wagen en namen met geweld Catharina 'uit de schoot van haar vader'. Hulpgeroep van het drietal mocht niet baten. Catharina werd meegevoerd naar Sassenheim en van daar met een schuit overgezet naar Leimuiden. Zijn liefde voor Catharina had Gerrit niet alleen het hart, maar ook het hoofd doen verliezen. In de parochiekerk werd nog diezelfde avond het huwelijk voltrokken tussen Gerrit van Raephorst en Catharina de Grebber.

Proces

De ouders lieten het er niet bij zitten en spanden met succes een proces aan. Het vonnis was niet mals: Gerrit en zijn kompanen werden op 1 maart 1510 veroordeeld tot verbanning uit Holland, Zeeland en Friesland, hun goederen

demnatie (veroordeling) *van den Hove van Hollant, bij Gerrit van Raephorst, in beteringe van de Vrouwe-Schaek bij hem gedaan*. Het is met Gerrit toch nog slecht afgelopen. In 1522 is hij in Woerden betrokken bij een ruzie. Blijkbaar verliest hij weer het hoofd, want er valt een dode. Hij wordt veroordeeld en in 1524 verliest hij zijn hoofd voorgoed wanneer hij wordt terechtgesteld op het Groene Zoodje, op het Haagse schavot.

Tenslotte

De Wassenaarse maagdenroof is lang bewaard gebleven in het collectieve geheugen. Ruim een eeuw later vinden we de gebeurtenis nog terug in het *Haerlems oudt Liedt-Boeck* (circa 1640). In het lied *Van Gerrit van Raephorst* wordt de geschiedenis met veel dichterlijke vrijheid naverteld. De feiten rond het schaken van de maagd blijken ingrijpend veranderd. Maar de tijd tast niet alleen verhalen aan, ook kerkraden. En daarom moeten die soms worden gerestaureerd.

Reacties van lezers

Korte nabetrachting

Bij het lezen van oude nummers van *Gemeentenuws Nieuwe Stijl* kwamen bij mij allerlei herinneringen naar boven over vroeger en over wat mij recenter is overkomen. Momenteel lig ik 's nachts en in de vroege ochtend veel wakker. Ik dacht daarom: laat ik maar weer eens gaan schrijven. Uit ervaring weet ik dat het mij helpt om mijn gedachten op te schrijven. Het is ook nog te vroeg om piano te spelen. Sinds wij (mijn man en ik) zijn verhuisd naar een in onze ogen prachtige woning heb ik niet meer de vrijheid om piano te spelen op de momenten dat ik het zou willen. Hier wonen heeft veel pro's, maar dus ook een paar nadelen. Ik schik mij wel.

Een vriendin van mij zegt altijd: 'Wij mogen niet klagen. We zijn geen vluchteling en daar moet je dankbaar voor zijn. Er is geen oorlog, Nederland is een mooi land en Wassenaar heeft bos, zee, duin en strand. Wat wil je nog meer?' Het hoort bij ons om ondanks alles steeds maar weer te klagen. Maar ik had ouders die mij er altijd weer op wezen dat ik dankbaar moest zijn, hetgeen ik nooit als positief ervaren heb. Misschien ligt dat aan mij.

Onze Vader

Onlangs waren mijn man en ik in de Kievietkerk. Een fantastische preek naar aanleiding van het Onze Vader, onder andere over je vader die er is om je veiligheid en bescherming te bieden als het goed is. Zo heb ik die van mij helaas niet ervaren. God is liefde wordt gezegd, maar wat is liefde? Waarom heb ik dat nooit gevoeld? Ik voelde mij daar schuldig over. Pas toen ik ouder werd (inmiddels een zeventiger) kwam ik daarachter. Het valt al niet mee om als kind zelfstandig te worden en op eigen benen te gaan staan. Maar nooit heb ik er bij stilgestaan hoe moeilijk het is oud(er) te worden en oud te zijn.

Naomi van Dijk

Gericht naar
uw persoonlijke wensen

Verzorgen van en hulp bij
verzekeringen en deposito's

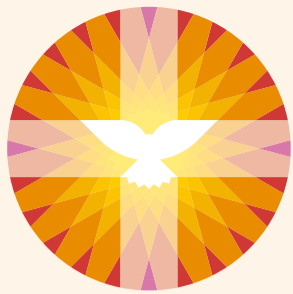
Diverse uitvaartcentra beschikbaar,
o.a. 'Sorghvliet',
Groot Hertoginnelaan,
's-Gravenhage

Kantoor
Jan van Nassastraat 110
's-Gravenhage

Tel. (070) 350 7000
(dag en nacht)

info@engelenenspoor.nl

www.engelenenspoor.nl

Redactioneel

Zomernummer

De zomervakantie werpt zijn schaduw vooruit in dit nummer met een zomeravondmeditatie over Eli en Samuël, verslagen van een Luther- en een Elzasreis door gemeenteleden en een aankondiging van de zomerse Promenadeconcerten in de Dorpskerk. Met een beetje fantasie zou je ook het verslag van gemeentelid Conny Koets over haar bezoek aan de Egyptisch-koptische kerk in Den Haag als een zomers uitstapje kunnen beschouwen. Tel daar de historische reconstructie van Dick den Ouden over een maagdenroof in Wassenaar bij op plus een informatief interview met Edwin van Dongen – het nieuwe gezicht op het kerkelijk bureau – en je krijgt een gevarieerd en lezenswaardig nummer, dat de lezer hopelijk goed bevalt.

Wij als redactie hebben het blad weer met plezier gemaakt. Dat werd duidelijk toen we de indeling gingen maken voor deze uitgave. We bleken zoveel kopij te hebben dat de contouren van het septembernummer ook al duidelijk werden. Maar dat is voor na de zomer. Nu eerst een prettige vakantie voor degenen die (nog) weg gaan.

Henk Hogewoning

Scrabbelen in het kerkcafé

Tijdens het kerkcafé in de Kievietkerk, op iedere tweede woensdag van de maand van 11.15-12.45 uur, is er gelegenheid tot gesprek en ontmoeting, maar ook een spelletje scrabble behoort tot de mogelijkheden. Iedereen is welkom.

*Het volgende nummer...
...verschijnt in de laatste week van september*

Kerkdiensten

Dorpskerk, Plein 3, tel. 070 - 511 35 20 | ds. J.A.D. van der Boon, tel. 070 - 517 11 48
Kievietkerk, Oranjelaan 2, tel. 070 - 517 97 24 | ds. J.M. de Klerk, tel. 070 - 889 03 33
Messiaskerk, Zijllaan 57, tel. 070 - 511 55 82 | ds. N.K. Mos, tel. 071 - 542 62 74

Alle kerkdiensten beginnen om 10.00 uur, tenzij anders aangegeven.

Kijk voor actuele informatie over de kerkdiensten op de website: www.pkn-wassenaar.nl

	Dorpskerk	Kievietkerk	Messiaskerk
Zondag 30 juli	ds. A.C. Kooijman (Oegstgeest)	Zie Dorpskerk en Messiaskerk	19.15 uur: avonddienst ds. T. Verbeek (Barendrecht)
Zondag 6 augustus	Zie Messiaskerk en Kievietkerk	19.15 uur: avonddienst ds. N.K. Mos, 'Luther en het lezen van de Bijbel'	ds. N.K. Mos
Zondag 13 augustus	Zie Messiaskerk en Kievietkerk	19.15 uur: avonddienst ds. N.K. Mos, 'Luther en de biecht'	ds. N.K. Mos Dienst van Woord en Tafel
Zondag 20 augustus	mw ds. L. Vollebregt (Den Haag)	ds. J.M. de Klerk	mw ds. A. Brabander-Schuyltlot
Zondag 27 augustus	ds. J.A.D. van der Boon	ds. J.M. de Klerk, boerderijdienst, Raaphorstlaan 18	ds. N.K. Mos
Zondag 3 september	ds. J.A.D. van der Boon	mw ds. S.M.A. Wevers-van der Feltz (Gorssel), 'Er zit muziek in de kerk' o.l.v. Ellen Capel	ds. N.K. Mos
Zondag 10 september	ds. J.A.D. van der Boon	ds. J.M. de Klerk	ds. R. Visser (Rhenen)
Zondag 17 september	ds. J.A.D. van der Boon Dienst van Woord en Tafel	ds. J.M. de Klerk Dienst van Woord en Tafel	ds. N.K. Mos
Zondag 24 september Diaconale zondag	Gezamenlijke dienst	Zie Dorpskerk	Zie Dorpskerk

Boerderijdienst op 27 augustus

Op 27 augustus viert de wijk Kievietkerk de kerkdienst op de boerderij van Lucia en Peter Bogaards, Raaphorstlaan 18. Vanaf 10.00 uur staat de koffie klaar, om 10.30 uur starten we met de kerkdienst. Thema is de vierde bede van het Onze Vader: 'Geef ons heden ons dagelijks brood'. Voor de jongsten is er tijdens de preek kinderyoga onder leiding van Marianne Griffioen. Na de kindervevendienst kunnen de oudere kinderen (onder begeleiding) in de polder gaan zwemmen (bij slecht weer: brood bakken). Na de dienst drinken we een drankje en eten we een broodje met elkaar. Ter bestrijding van de kosten wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd. Graag even opgeven met hoeveel personen u komt bij Doeke Meijer (doekemeijer@ziggo.nl of 06-32 41 54 2) of via de intekenlijst in de Kievietkerk.

Afscheidsborrel Lida Keukenmeester

Na 35 jaar werkzaam te zijn geweest op het kerkelijk bureau, gaat Lida Keukenmeester met pensioen. Op donderdag 31 augustus (van 17.00 tot 19.00 uur) neemt ze afscheid met een borrel in de Koorruïne. Tevens is er dan gelegenheid om kennis te maken met haar opvolger, Edwin van Dongen.

